

Коберник І.В. магістрант
Науковий керівник: **Романчук К.В. д.е.н.**, сертифікований аудитор,
завідувач кафедри міжнародної економіки
Житомирський державний технологічний університет

ПОРІВНЯННЯ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ ТА ЄС: ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

На даний час в Україні розвиток внутрішнього аудиту супроводжується проблемними аспектами, а саме: недостатня кількість методичних розробок з аудиторської перевірки; брак достатнього досвіду аудиторської діяльності; недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів; недосконалість діючої нормативно-правової бази у сфері регулювання внутрішнього аудиту; відсутність типових форм документів з аудиту в цілому та внутрішнього аудиту зокрема. Дана ситуація потребує швидкого вирішення, адже унеможливило подальший розвиток якісного внутрішнього аудиту.

Після підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС виникла потреба приведення у відповідність нормативного регулювання проведення внутрішнього аудиту до вимог ЄС, а також удосконалення наявних методичних засад внутрішнього аудиту на основі досвіду європейських країн.

Основним нормативним актом, що здійснює регулювання внутрішнього аудиту в ЄС є Директива 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності» [1], а також Директива 2014/56/ЄС Європейського парламенту та Ради ЄС, що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС про обов'язковий аудит річних звітів та консолідованих звітів [2].

Сьогодні вже майже врегульовані основні питання щодо організації та функціонування на підприємствах внутрішнього аудиту на законодавчому рівні – про це свідчить проект Закону України «Про внутрішній аудит» № 2308 а від 07.07.2015 [3]. Даний законопроект ще не вступив у силу, але в ньому передбачена його адаптація до міжнародних вимог і вимог ЄС. Проект закону про внутрішній аудит спрямований на створення системи незалежного внутрішнього контролю відповідно до міжнародних стандартів в антикризових та антикорупційних цілях з метою захисту інтересів суспільства, держави та власників, і передбачає орієнтацію даного нормативного аудиту на державні фінансові установи, банки, міністерства, центральні органи влади. Також ним передбачається створення національних положень про внутрішній аудит.

Існування даного нормативного акту свідчить про те, що більшість проблем внутрішнього аудиту в сфері державного сектору щодо адаптації законодавства України до міжнародного і європейського буде вирішено та існує ймовірність сформувати потужну базу для проведення ефективного внутрішнього аудиту. Проте це не вирішує проблему підготовки кваліфікованих аудиторів.

Наявність проекту закону про внутрішній аудит, не дає змогу вирішити наявні проблеми проведення внутрішнього аудиту на підприємствах різних форм власності. Так, наприклад, не існує загальних досконалих методик проведення внутрішніх аудиторських перевірок, відсутній досконалий переклад міжнародних стандартів аудиту, відсутність відповідальності за проведення неякісних перевірок, наявність прогалин в нормативному законодавстві, відсутність значної кількості кваліфікованих спеціалістів, що в свою чергу в загальному формує негативну думку про стан внутрішнього аудиту в Україні.

Внаслідок значного впливу на громадськість суб'єктів господарювання, які привертають інтерес суспільства, внаслідок масштабів та обсягу або характеру їх бізнесу, існує необхідність в підвищенні довіри до фінансових звітів таких суб'єктів господарювання суспільного інтересу, які пройшли аудит. Внаслідок цього спеціальні положення щодо обов'язкового аудиту суб'єктів господарювання суспільного інтересу,

встановлені Директивою 2006/43/ЄС, було більш детально розглянуто в Правилах (ЄС) № 537/2014, Європейського парламенту та Ради. Положення щодо внутрішнього аудиту суб'єктів господарювання, застосовується до внутрішніх аудиторів лише тоді, коли вони виконують внутрішній аудит таких суб'єктів господарювання [1]. Відсутність довіри у потенційних акціонерів, інвесторів і клієнтів змушують їх відвертати увагу від економіки України, що є негативним.

Внутрішній аудит вимагає наявності адекватних знань з таких питань, як законодавство про компанії, податкове законодавство та законодавство про соціальне забезпечення, які можуть змінюватись залежно від країни. Внаслідок цього для забезпечення якості послуг з внутрішнього аудиту, які надаються на певній території певної країни аудитор повинен мати можливість впроваджувати компенсаційні заходи. Такі заходи повинні враховувати професійний досвід конкретного допущеного аудитора. При цьому вони не повинні накладати непропорційний тягар на допущеного аудитора, створювати йому перешкоди або робити менш привабливими його послуги з виконання внутрішнього аудиту [3].

Відповідно до Директиви 2014/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності» [] до вимог під час виконання внутрішнього аудиту особливо важливим його елементом є підсилення незалежності. Для підсилення незалежності допущених аудиторів та аудиторських фірм від суб'єкта господарювання, який проходить аудит, під час виконання ними внутрішнього аудиту такий аудитор або будь-яка фізична особа, які можуть прямо або безпосередньо впливати на результат внутрішнього аудиту, повинні бути незалежними від цього суб'єкта господарювання та не брати участі в процесі прийняття рішень суб'єктом господарювання, який проходить внутрішній аудит [2].

Особливо актуальним для України є вирішення проблеми із проведенням внутрішнього аудиту на основі принципу незалежності, оскільки в сучасних умовах спостерігаються значні порушення даного принципу. Умови незалежності й достовірності є головними для Європейської Спільноти.

Отже, для вирішення поставлених перед Україною завдань після підписання Угоди про асоціацію з ЄС, необхідно провести перш за все у відповідність нормативну базу України, а саме внести поправки в контексті наближення її відповідності до міжнародної та європейського законодавства. По-друге, потрібно формувати значну теоретичну і практичну базу пов'язану з методикою проведення аудиторських перевірок і формування досконалих процедур, які можна застосовувати під час перевірки. По-третє, виникає необхідність створення досконалого перекладу міжнародних нормативних актів, а також на основі них розробки національних положень.

Актуальною залишається підготовка кваліфікованих спеціалістів, які матимуть необхідний рівень теоретичних знань і практичних навичок. Для виховання спеціалістів, які будуть дотримуватися кодексу етики аудиторів, МСА, нормативних актів необхідно сформувати жорстку систему відповідальності за достовірність наведеної інформації, а також систему професійної перепідготовки кадрів. У сучасних умовах порушення принципу незалежності є надзвичайно актуальним, оскільки саме нейтральність аудитора, що здійснює внутрішню перевірку господарських операцій на підприємстві, є запорукою виявлення наявних проблем, їх усунення а також формування превентивних заходів, щоб порушення не відбувалися. Якщо аудитор незацікавлений у результатах перевірки, це спонукає його до формування достовірної інформації щодо господарських процесів підприємств.

Вирішення наявних проблем пов'язаних із внутрішнім аудитом в Україні, неможливе за короткий проміжок часу, оскільки відсутня нормативно-правова база, відсутні досконалі методики проведення внутрішнього аудиту, а також наявна значна кількість порушень. Поетапне вирішення проблем надасть змогу Україні впорядкувати своє законодавство відповідно до Європейського, що дозволить сформувати довіру та

позитивну думку щодо української економіки у іноземних інвесторів і контрагентів. Це в свою чергу призведе до збільшення товарообігу і грошових потоків між країнами Європейської Спільноти і Україною, що дозволить вийти вітчизняному бізнесу на міжнародні ринки.

Список використаних джерел

1. Директива 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності», що вносить зміни до Директив Ради 78/660/ЄС та 83/349/ЄС і припиняє дію Директиви Ради 84/253/ЄС від 17.05.2006 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_844

2. Директива 2014/56/ЄС Європейського парламенту та Ради ЄС, що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС про обов'язковий аудит річних звітів та консолідованих звітів від 16 квітня 2014 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/attachments/article/762/Direktiva%202014-56-EU.pdf>

3. Проект Закону «Про внутрішній аудит» №2308а від 07.07.2015 [Електронний ресурс] - http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55935